

Riktlinjer för fordonstvättar i Värmlands län

Spillvatten från fordonstvättar innehåller olika sorters metaller, oljor och andra organiska och oorganiska ämnen. Spillvattnet behöver därför renas och behandlas innan utsläpp till avlopp och slutligen recipient sker.

Många fordonstvättar använder sig idag bara av oljeavskiljare utan någon kompletterande rening, vilket ofta ur miljösynpunkt är mycket otillfredsställande. Ofta fungerar oljeavskiljarna dåligt eftersom kapaciteten och/eller skötseln av dessa är bristfällig. Företag med verksamheter i flera kommuner har uttryckt ett önskemål om en mer enhetlig syn inom länet gällande reningsutrustning, provtagning mm. Miljökontoren i Värmlands län har därför arbetat fram dessa riktlinjer, utefter vad vi bedömer vara möjligt och skäligt enligt miljöbalkens hänsynsregler.

Riktlinjerna är inte bindande utan skall fungera som vägledning i tillsynsarbetet. En bedömning skall alltid göras i det enskilda fallet.

Riktlinjerna omfattar inte tvätt av tåg, flyg och båtar men resonemanget kan säkerligen användas även på dessa och liknande verksamheter.

Definitioner

Anläggningsstorlek

Stora

Anläggningar som är anmälningspliktiga enligt miljöbalken, dvs. ett årsmedelvärde på minst 5000 personbilar eller minst 1000 tvättar av andra fordon (lastbilar, bussar, traktorer, etc.).

Mellanstora

Anläggningar som inte är anmälningspliktiga enligt miljöbalken och där fem eller flera personbilar eller ett tyngre fordon tvättas per arbetsdag. Årsmedelvärdet för mellanstora tvättar är 1250-5000 personbilar eller 250-1000 tyngre fordon.

Små

Anläggningar som tvättar färre än fem personbilar eller ett tyngre fordon per arbetsdag. Årsmedelvärdet för små tvättar är färre än 1250 personbilar eller 250 tyngre fordon. Mindre tvätthallar och tvättplatser i garage m.m. på företag och förvaltningar hör till denna kategori.

Fordon

Fordon som används i yrkesmässig verksamhet

Lastbilar, taxibilar, tjänstebilar, bussar, servicebilar, etc. som används i företag eller av offentliga verksamheter. Också arbetsmaskiner och liknande räknas hit.

Privatfordon

Personbilar, mindre lastfordon etc. som ägs eller disponeras för privat bruk.

Ombyggnad

Som ombyggnad av fordonstvätt räknas genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning. Exempel på detta kan vara byte av portaltvätt, byte av tvättmetod eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning. Normalt underhåll eller service omfattas inte.

Tillbyggnad

Som tillbyggnad räknas utökning av tvätthallsstorlek, tillägg av fler tvättplatser och dylikt. Tillbyggnad på t.ex. en bensinstation av annat än tvätt omfattas inte.

Utsläppskrav

Utsläpp från fordonstvätt skall begränsas så att mängden förorening per fordon efter reningsanläggning inte överstiger följande riktvärden, mätt vid varje enskilt provtagningstillfälle:

Analysparameter	Personbil	Lastbil, buss eller andra motordrivna fordon¹
Samlingsparameter: bly, krom & nickel	10 mg/for don	30 mg/for don
Kadmium	0,25 mg/for don	0,75 mg/for don
Zink	50 mg/for don	150 mg/for don
Oljeindex	5 g/for don	15 g/for don

Tabell 1:1

Tidsplan

Tidplanen anger en rimlig övergångstid för utsläppsförbättrande åtgärder. När det gäller befintliga verksamheter bör val av tidpunkt för åtgärden göras med hänsyn till anläggningens storlek ur utsläppssynpunkt, recipientens känslighet, nyligen gjorda investeringar osv. Det kan innebära att kraven kan komma att uppfyllas tidigare för vissa anläggningar och senare för andra.

	Omedelbart	Senast 2010
Stora anläggningar	Godtagbart dimensionerade oljeavskiljare skall finnas och skötas. Utsläppskraven skall klaras. Normalt krävs då en kompletterande reningsanläggning.	
Mellanstora anläggningar	Godtagbart dimensionerade oljeavskiljare skall finnas och skötas. Utsläppskraven skall klaras vid om- och tillbyggnad samt vid nybyggnation. Normalt krävs då en kompletterande reningsanläggning.	Utsläppskraven skall klaras
Små anläggningar	Godtagbart dimensionerade oljeavskiljare skall finnas och skötas. Utsläppskraven skall klaras vid nybyggnation.	Utsläppskraven bör klaras

Tabell 1:2

¹ Detta utgår från ett 12 meter långt fordon, vilket innebär att en omräkning måste göras med hänsyn till fordonstyp. Ett förslag på omräkning för olika fordon har utarbetats av *SIS Miljömärkning av fordonstvättar* vilket kan användas som utgångspunkt: "En fordonsenhet är ett fordon, lastbil eller buss på 12 meters längd." 0,5 fordonsenheter är en van eller t.ex. en färdtjänstbuss på ca 6 meter. 1,5 fordonsenhet är t.ex. led buss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en bil plus släp på ca 24 meter." Dokumentet finns på <http://www.svanen.nu/remiss/remissdok.asp?dok=74>

Krav på oljeavskiljare

Oljeavskiljaren skall uppfylla Svensk standard SS-EN 858-1 och SS-EN 858-2². För äldre oljeavskiljare tillämpas att uppehållstiden skall vara minst 2 timmar och ytbelastningen högst 1 m/timme vid dimensionerande flöde.

Övergripande riktlinjer

Val av kemikalier

För att reningsanläggningar såsom oljeavskiljare skall fungera på ett bra sätt är det viktigt att de tvättkemikalier som används inte försämrar avskiljarens och anläggningens funktion. Kunderna skall informeras om vilka avfettningsmedel och andra kemikalier som är lämpliga. Föravfettning av fordon utanför tvätthall bör inte ske. Förslagsvis uppsättes skylt utanför tvätthallen som informerar om detta.

För att miljön skall påverkas så lite som möjligt är det viktigt att de tvättkemikalier som används är miljöanpassade. Endast tvättkemikalier som är positivt miljömärkta, t.ex. *Svanenmärkta*, eller produkter som uppfyller kriterierna i Miljöförvaltningen i Göteborgs rapport; 2005:13 "Miljökrav på fordonstvättmedel"³ bör godtas.

Mikroemulsioner är inte spaltbara i oljeavskiljare och bör därför inte användas.

Avloppsanslutning

Mottagare av tvättvatten från fordonstvättar kan variera från fall till fall. Faktorer som typ av reningsanläggning, lokala förutsättningar samt ålder på anläggningen kan avgöra till vilken recipient tvättvattnet skall avledas. Vid varje anläggning görs därför en bedömning huruvida anläggningen skall anslutas till spill- eller dagvattennätet. Bedömningen görs av kommunens huvudman för VA-verksamheten, efter samråd med Miljökontoret och fastighetsägaren. Anslutning till spillvattennätet rekommenderas i de flesta fall. Vid utsläpp till dagvatten är det viktigt att klargöra och utreda recipientens känslighet för utsläpp och störningar.

I de fall en fordonsverkstad både har verkstad och tvätt bör verkstaden vara avloppslös eller ha separat oljeavskiljare skild från fordonstvätten. Detta för att verkstadsavlopp kan påverka funktionen negativt hos de reningssystem som finns. Faktorer som kan påverka utsläppshalterna är bland annat hur kemikalier och farligt avfall hanteras och lagras samt rutiner för hantering av spill och rengöring av verkstadsgolv.

Tvättanläggningar får inte användas då reningsanläggningen inte fungerar. Bräddning får inte förekomma. Vid ett eventuellt haveri skall tvätten stängas.

² Svensk standard SS-EN 858-1 innehåller principer för produktutformning, provning, märkning, och kvalitetskontroll. SS-EN 858-2 dimensionsanvisningar, nominell storlek, installation, drift och underhåll. Kan köpas från Svensk Standard, www.sis.se

³ <http://www.miljo.goteborg.se> Information & Råd, Kemikalier och därefter Fordonstvättmedel

Egenkontroll och skötsel av anläggningen

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra en påverkan på miljö eller människor skall enligt miljöbalken 26 kap. 19 § kontrollera verkningarna av sin verksamhet. Detta inbegriper alltså såväl de små, som de mellanstora och stora anläggningarna. Dessutom omfattas de anmälningspliktiga anläggningarna av förordningen om egenkontroll 1998:901.

Rutiner för skötsel och kontroll av fordonstvättar skall finnas dokumenterade. Alla kontroller och åtgärder som vidtas skall journalföras. Detta inbegriper även oljeavskiljare och övrig reningsutrustning. Tömning av oljeavskiljare skall ske så ofta som behövs för att anläggningen skall fungera på avsett sätt, vanligtvis minst en gång per år. För ytterligare vägledning om egenkontroll hänvisas till Naturvårdsverkets branschfakta "Fordonstvättar" och Svenska Petroleum Institutets och Svensk Bensinhandels skrift "Biltvättanläggningar".

Provtagning skall ske så ofta som behövs för att kunna bedöma anläggningen. Vid stora eller mellanstora anläggningar innebär detta provtagning minst en gång per år. Provtagning ska genomföras under högsäsong (1 november – 30 april) då oljeavskiljaren ej nyligen har tömts. Provtagningen bör vara flödesproportionell och tas som ett samlingsprov under ett intervall av minst sex timmar. Tidsstyrd provtagning där delprover tas ut var femte minut eller tätare är alternativ till flödesstyrd provtagning. Flödesproportionell provtagning är önskvärt men svårt att genomföra på vissa anläggningar. Provtagningen skall utföras av en person med adekvat utbildning för provtagning av spillvatten från fordonstvätt. Analys av tagna prover skall utföras av ackrediterat laboratorium

Provet skall analyseras på: Bly, Krom, Nickel, Kadmium, Zink och Oljeindex.

I egenkontrollen bör även ingå att kontrollera andra parametrar som kan ha betydelse för bedömning av anläggningens miljöpåverkan, exempelvis spillvattnets nedbrytbarhet (kvoten BOD_7/COD_{Cr} eller andra liknande parametrar) och pH-värde. Vid anläggningar med recirkulation och anläggningar där salt tillförs bör även kloridhalt samt konduktivitet analyseras.

Det är verksamhetsutövarens ansvar att bedöma resultatet av provtagningarna och vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse vid överskridande av riktvärden.

Vattenförbrukning och recirkulation

En separat vattenmätare bör finnas för fordonstvätten. Riktlinjerna ställer inga krav på recirkulation men verksamheten ska verka för att hålla ner vattenförbrukningen. Vissa anläggningar kan kräva en viss grad av recirkulation för att fungera tillfredställande.

Årsrapportering

Uppgifter om antal tvättade fordon, förbrukning av vatten, tvätt- och processkemikalier, samt uppkomna mängder farligt avfall bör årligen redovisas till tillsynsmyndigheten i form av en årsrapport om denne begär det. Till årsrapporten bör även resultat från provtagningar inklusive beräknade utsläpp per fordon bifogas.

Tvätt utanför anläggning

Tvätt av fordon på gatan eller garageuppfarten är inte acceptabelt, eftersom detta oftast innebär att spillvattnet avleds via dagvattenbrunnar till sjöar och vattendrag utan föregående rening. Detta kan leda till att bl.a. tvättkemikalier, bränsle- och oljerester och tungmetaller når känslig recipient och påverkar växter och djur.

Följande *godtas* både för egna privatfordon och i begränsad omfattning för fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

Avspolning av lera, grus, damm utan användande av tvättkemikalier. Fordonet skall stå på mark utan avrinning till dagvattenbrunn, öppet dike, vattendrag, sjö eller dylikt och det får heller inte finnas vattentäkter som kan påverkas. Plan gräsbevuxen mark är att föredra, grusplan kan i vissa fall också vara godtagbart.

Följande kan *godtas* för egna privatfordon vid *enstaka* tillfällen, men *godtas inte* för fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

Tvätt med såpa, diskmedel eller miljöanpassat schampo, **ej avfettningsmedel**, på mark enligt föregående punkt. Det är dock önskvärt att även samtliga privatfordonstvättar sker i tvättanläggning som klarar uppsatta utsläppskrav eller är avloppslösa.

Följande *godtas inte* vare sig för egna privatfordon eller fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

Tvätt med avfettningsmedel.

Tvätt/avspolning på gata, asfalterad parkeringsyta eller dylikt, så att avrinning kan ske till dagvattenbrunn, dike eller dylikt.

Tvätt/avspolning i garage med golvavlopp.

Oktober 2007

Riktlinjerna har tagits fram för kommunerna i Värmlands län och har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av:

Hannes Fellsman – Filipstads & Storfors kommun
Jan Anderson – Karlstads kommun
Åsa Andersson – Karlstads Kommun
Sofia Eriksson – Karlstads kommun
Jan Wilhelmsson – Karlstads kommun
Lasse Hagerö – Kristinehamns kommun
Linda Nilsson – Kristinehamns kommun